

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle kotitaloustyöntekijöiden ihmisarvoista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2011 yleissopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle kotitaloustyöntekijöiden ihmisarvoista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2011 yleissopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 93/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitussihteeri Anu Kangasjärvi, sosiaali- ja terveysministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- sisäministeriö
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Akava ry
- Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto ry
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Kansainvälisen työjärjestön yleiskokous hyväksyi vuonna 2011 kotitaloustyöntekijöiden ihmisarvoista työtä koskevan yleissopimuksen sekä siihen liittyvän suosituksen.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen sekä lain yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 5 päivänä syyskuuta 2013. Tämän jälkeen se tulee voimaan kunkin sopimuksen ratifioivan jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity. Näin ollen yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan 12 kuukauden kuluttua siitä, kun Kansainvälisen työjärjestön pääjohtaja on rekisteröinyt Suomen ratifiointin.

Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä täytä kaikilta osin yleissopimuksen edellyttämää tasoa. Lisäksi EU-tuomioistuimen tuore työaika-direktiiviä koskeva ratkaisukäytäntö edellyttää kotitaloustyöntekijöiden saattamista direktiivin suojan piiriin. Näistä syistä kotitaloustyöntekijöiden suojan kannalta puutteellisena ja muutoinkin vanhentuneena pidettävä kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettu laki esitetään kumottavaksi ja kotitaloustyöntekijät saatettavaksi yleissopimuksen edellyttämällä tavalla mahdollisimman samantasoisien työoikeudellisen suojan piiriin muiden työntekijöiden kanssa. Kotitaloustyön luonne edellyttää kuitenkin edelleen työn erityislaadun ottamista huomioon. Tästä syystä työaikalakia ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että siinä sallittaisiin yötyön teettäminen työnantajan kotona tehtävässä

hoitotyössä. Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetusta laista ja ulkomaanedustuksen korvauksista annetusta laista ehdotetaan poistettavaksi viittaus kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettuun lakiin.

Laki yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan. Lait kotitaloustyöstä annetun lain kumoamisesta, työaikalain muuttamisesta, työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain muuttamisesta sekä ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti, viimeistään yleissopimuksen tullessa Suomen osalta voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleissopimuksen 10 artiklan mukaan jäsenmaiden edellytetään varmistavan kotitaloustyöntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun muiden työntekijöiden kanssa, säännöllisen työajan, ylityön korvaamisen sekä päivittäisten ja viikoittaisten lepoaikojen ja palkallisten vuosilomien suhteen ottaen huomioon kotitaloustyön erityispiirteet.

Kotitaloustyöntekijöiden työaikasuojelua koskeva lainsäädäntö ei Suomessa täytä sopimuksen edellyttämää tasoa. Kotitaloustyöntekijään sovellettavat säännökset määräytyvät sen mukaan, onko työnantajana kotitalous vai jokin muu taho. Kotitalouteen työsuhteessa oleviin sovelletaan kotitaloustyöntekijöiden työsuhteesta annettua lakia (951/1977) ja muihin kotitaloustyötä tekeviin yleistä työoikeudellista sääntelyä. Osa työntekijöistä on kotitaloustyölain soveltamisalansa (2 §) ja työaikalain (605/1996) 2 §:n 1 momentin 9 kohdan säännöksen perusteella kokonaan työaikasuojelun ulkopuolella.

Esityksessä ehdotetaan kotitaloustyölain (951/1977) kumoamista, jolloin kaikkiin kotitaloustyöntekijöihin sovelletaan samoja työoikeudellisia säännöksiä kuin yleisesti työntekijöihin. Kotitaloustyön erityisluonteen vuoksi samalla ehdotetaan työaikalakiin muutosta, jonka mukaan yötyön teettäminen on sallittua työnantajan kotona tehtävässä hoitotyössä. Sopimussuhteiden pysyvyyden turvaamiseksi kotitaloustyöntekijälain kumoamislakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan kotitaloustyöntekijälain 4 §:n säännöllistä työaikaa koskevaa säännöstä saadaan soveltaa lain voimassaoloaikana solmitun työsopimuksen ajan.

Valiokunta pitää kotitaloustyöntekijöiden ihmisarvoista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2011 yleissopimuksen hyväksymistä ja hyväksymiseen liittyviä lainsäädäntömuutoksia tarpeellisina sekä kotitaloustyöntekijöiden työoikeudellista asemaa selkiyttävinä ja puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun yleissopimuksen

siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tarja Filatov /sd	Kristiina Salonen /sd
vpj.	Anne-Mari Virolainen /kok	Arto Satonen /kok
jäs.	Anna Kontula /vas	Mikko Savola /kesk
	Jari Lindström /ps	Eero Suutari /kok
	Eeva-Maria Maijala /kesk	Katja Taimela /sd
	Lea Mäkipää /ps	Jani Toivola /vihr
	Elisabeth Naucclér /r	Maria Tolppanen /ps
	Mikael Palola /kok	vjäs. Jukka Kärnä /sd.
	Terhi Peltokorpi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen.